

***Porwaną ukraińską pilotką wojskową
wysłano na badania psychiatryczne***

Spis treści

1. Wstęp.....	3 str.
2. Odmowa wszczęcia sprawy karnej w związku z faktem porwania Nadii Savchenko.....	3 str.
3. Organy śledcze odmówiły dołączenia do akt sprawy zeznań świadków, które potwierdzają niewinności Nadii Savchenko.....	4 str.
4. Nadiya Savchenko została skierowana przez sąd na obserwację i badania psychologiczno-psychiatryczne.....	5 str.
5. W sprawie Savchenko Rosja łamie normy prawa międzynarodowego.....	6 str.
6. Międzynarodowa opinia społeczna uważa Nadię Savchenko za jeńca wojennego i domaga się jej natychmiastowego uwolnienia.....	7 str.
7. Wnioski.....	8 str.
Wykaz wykorzystanych źródeł.....	9 str.

1. Wstęp

Rosyjskie organy śledcze nadal prześladują uprowadzoną ukraińską pilotkę wojskową Nadię Savchenko. Sprawa karna jest całkowicie spreparowana i politycznie motywowana. Nie dysponując dowodami winy Ukrainki, rosyjskie organy śledcze włączyły do działań prowadzonych przeciwko niej dobrze znaną z czasów radzieckich metodę walki z dysydentami – skierowały ją do kliniki psychiatrycznej, w której spędzi co najmniej miesiąc. Doszło do tego wbrew normom prawa, ponieważ Nadiya została wysłana na obserwację i badania psychologiczno-psychiatryczne zanim jeszcze w sądzie została złożona skarga w tej sprawie.

Skierowanie na obserwację i badania psychiatryczne to sposób organów śledczych, które chcą zyskać na czasie w sytuacji, gdy brak jest ważkich dowodów winy oskarżonej. W ten sposób rosyjskie władze próbują jeszcze bardziej odizolować ukraińską pilotkę od kontaktu z adwokatami i przedstawicielami społeczności, ponieważ jej sprawa karna nabrała szerokiego rozgłosu nie tylko w Rosji i na Ukrainie, ale też na Zachodzie.

Pobyty w klinice psychiatrycznej znacznie ogranicza adwokatom możliwość spotykania się ze swoją klientką (na widzenia przeznaczony jest tylko jeden dzień w tygodniu) i uniemożliwia Nadii Savchenko odbywanie spotkań z ukraińskimi dyplomatami. Nie wyklucza się, że wobec Ukrainki zostaną zastosowane metody oddziaływania medycznego polegające na podawaniu środków farmakologicznych. Rosyjskie ustawodawstwo pozwala na przedłużanie czasu trwania obserwacji i badań psychologiczno-psychiatrycznych na okres do 3 miesięcy, co prawdopodobnie może zostać wykorzystane przez władze w sprawie Savchenko.

Warunki pobytu Nadii Savchenko w klinice psychiatrycznej są bardziej surowe niż w areszcie śledczym.

Również niezgodnie z prawem rosyjskie organy śledcze odmówiły dołączenia do materiałów sprawy w charakterze dowodów zeznań świadków zgromadzonych przez adwokatów Nadii Savchenko i dowodzące jej niewinności. W ten sposób jedynymi dowodami w sprawie pozostają zeznania anonimowych członków grup terrorystycznych, działających na wschodzie Ukrainy, którzy pośrednio wskazali na Nadię jako winowajczynię śmierci rosyjskich dziennikarzy.

Międzynarodowa opinia społeczna uważa Nadię Savchenko za jeńca wojennego i domaga się od rosyjskich władz natychmiastowego jej uwolnienia w ramach realizacji umów zawartych w Mińsku, dotyczących uregulowania konfliktu zbrojnego na wschodzie Ukrainy.

2. Odmowa wszczęcia sprawy karnej w związku z faktem porwania Nadii Savchenko

Przypomnijmy, że Nadiya Savchenko została wywieziona z Ukrainy do Rosji w nocy z 23.06.2014 na 24.06.2014 po tym, jak wcześniej przez tydzień była przetrzymywana w niewoli przez prorosyjskich bojowników. Nadię Savchenko wywożono do Rosji z workiem założonym na głowę, żeby nie mogła obserwować szczegółów operacji. W Rosji ukraińską pilotkę wojskową umieszczono w jednym z hoteli w Voronezhu, gdzie przez tydzień była przetrzymywana siłą pod okiem uzbrojonych ludzi. W tym czasie wielokrotnie ją przesłuchiowano, między innymi przy pomocy wykrywacza kłamstw, i dopiero 30.06.2014 Nadiya została oficjalnie zatrzymana jako podejrzana o związek ze śmiercią rosyjskich dziennikarzy na terytorium Ukrainy.

Nadiya Savchenko i jej adwokaci złożyli wniosek o wszczęcie sprawy karnej w związku z jej porwaniem, jednak 21.08.2014 Komitet Śledczy Rosji wydał postanowienie o udzieleniu odmowy wszczęcia sprawy karnej. Fakt porwania Nadii Savchenko został zbadany przez Komitet Śledczy powierzchownie, nieskutecznie, mając na względzie interes własny. Po to, żeby ukryć ślady porwania Nadii Savchenko, rosyjscy śledczy wymyślili wersję, zgodnie z którą 23.06.2014 została

ona zatrzymana przez funkcjonariuszy rosyjskiej drogowej służby patrolowej w czasie przekraczania ukraińsko-rosyjskiej granicy. Według oficjalnej wersji, Savchenko przyjechała do Rosji jako uciekinierka. W trakcie sprawdzania tożsamości okazało się, że może mieć związek ze śmiercią rosyjskich dziennikarzy. Dziwne jest jednak, że według wersji śledczych, potem Savchenko została przewieziona do jednego z hoteli znajdujących się w pobliżu Voronezha i „swobodnie” mieszkała tam przez tydzień aż do chwili jej zatrzymania 30.06.2014 [\[1\]](#).

Oczywiście, że oficjalna wersja nie może zgadzać się z rzeczywistością, ponieważ gdyby Nadiya Savchenko rzeczywiście została zatrzymana przez policję drogową, to z pewnością trafiłaby na komendę policji, a nie do hotelu.

3. Organy śledcze odmówiły dołączenia do akt sprawy zeznań świadków, które potwierdzają niewinność Nadii Savchenko

Baza dowodowa, na której opiera się oskarżenie w sprawie karnej przeciwko Savchenko składa się z zeznań bojowników walczących po stronie samozwańczej Ługańskiej Republiki Ludowej (organizacja uznana na Ukrainie za terrorystyczną). Do tego jeszcze tożsamość tych świadków została utajniona, co w rzeczywistości może oznaczać, że w ogóle nie istnieją, a ich zeznania zostały wymyślone.

Adwokatom Nadii Savchenko udało się przesłuchać kilka osób, które widziały ją tego dnia, kiedy została wzięta do niewoli – 17.06.2014. Wśród przesłuchanych osób znajduje się Vera Savchenko, siostra Nadii, a także żołnierze z ochotniczego paramilitarnego batalionu „Aydar” Taras Sinyagovskiy i Aleksandr Gazdikovskiy. Z zeznań przesłuchanych świadków wynika, że Nadiya Savchenko została wzięta do niewoli zanim zginęli rosyjscy dziennikarze. Tak więc nie mogła popełnić przestępstwa, o które jest oskarżana. Adwokatom udało się również uzyskać biling telefonu Nadii Savchenko także świadczący o posiadaniu alibi przez oskarżoną [\[2\]](#). Dowody te w pełni potwierdzają niewinność Nadii Savchenko. Jednak Komitet Śledczy w osobie Dmitriya Manshina odmówił dołączenia tych poszlak w charakterze dowodów, uzasadniając swoją decyzję tym, że świadkowie zostali przesłuchani na terytorium Ukrainy, a nie Rosji.

Adwokat Nadii Savchenko Mark Feygin uważa taką decyzję rosyjskich organów śledczych za bezprawną, ponieważ kodeks postępowania karnego RF nie precyzuje miejsca, w którym adwokaci powinni odbywać przesłuchania w trakcie zbierania dowodów. Zgodnie z art. 86 kpk RF obrońca ma prawo do zbierania dowodów prowadząc przesłuchania osób za ich zgodą, przy czym kodeks postępowania karnego nie stawia wobec adwokatów żadnych dodatkowych warunków [\[3\]](#). Warto zaznaczyć, że sędzia Sowieckiego Sądu w Voronezhu rozpatrując sprawę Nadii Savchenko 27.08.2014 przyjął dowód z przesłuchania adwokackiego Tarasa Sinyagovskiego, wysłuchując zapisanego dowodu [\[4\]](#).

Wcześniej Komitet Śledczy wyraził chęć przesłuchania w charakterze świadka Very Savchenko w czasie jej zaplanowanej wizyty u Nadii w areszcie śledczym w Voronezhu. W obawie, że może zostać zatrzymana na podstawie fałszywych oskarżeń, Vera została zmuszona do odwołania swojego wyjazdu do Rosji.

Warto zaznaczyć, że szczególny tryb przeprowadzania czynności śledczych na terenie innego państwa (art. 53 kpk RF), na który powołują się w Komitecie Śledczym, nie przeszkadza rosyjskim śledczym na prowadzenie śledztwa w sprawie śmierci rosyjskich dziennikarzy na terenie Ukrainy bez jakiegokolwiek pomocy i współpracy z ukraińskimi organami ścigania. Przypomnijmy, że wcześniej Prokurator Generalny Ukrainy Vitaliy Yarema oznajmił, że rosyjska prokuratura nie chce współpracować z ukraińskimi organami ścigania w sprawie karnej Nadii Savchenko [\[5\]](#).

4. Nadiya Savchenko została skierowana przez sąd na obserwację i badania psychologiczno-psychiatryczne

27.08.2014 w Sowieckim Sądzie Rejonowym w Voronezhu odbyło się posiedzenie w sprawie przedłużenia terminu tymczasowego aresztu Nadii Savchenko. Na rozprawie adwokaci przedstawili przekonujące dowody niewinności Savchenko oraz wnioskowali o zwolnienie jej z aresztu tymczasowego za kaucją wynoszącą 1 milion rubli (około 20 tys. euro). Sąd oddalił wniosek adwokatów i postanowił przedłużyć termin tymczasowego aresztowania podejrzanej do dnia 30.10.2014. Sąd przychylił się też do wniosku prokuratury o skierowanie Nadii Savchenko na obserwację i badania psychologiczno-psychiatryczne, których wyniki zostaną przedstawione w opinii biegłych sądowych. Konieczność przeprowadzenia badań i sporządzenia opinii prokuratura motywowała „ciężarem popełnionych przez nią czynów i nieuzasadnionym okrucieństwem wobec poszkodowanych, jakiego się dopuściła” [6].

Sama Nadiya Savchenko ostro zareagowała na fakt skierowania jej na obserwację i badania: *„Te badania psychologiczne, którym mam zostać poddana, uważam za bezprawne. Dlatego nie zgadzam się na rozmowy z pracownikami kliniki, składanie jakichkolwiek zeznań, odpowiadanie na jakiegokolwiek pytania pisemnie lub ustnie, wypełnianie jakichkolwiek ankiet i poddawanie jakimkolwiek testom”* [7].

Według adwokata Ilyi Novikova, skierowanie Nadii Savchenko na badania miało za zadanie jeszcze bardziej odizolować ją od świata zewnętrznego, ponieważ w klinice psychiatrycznej będzie miała ograniczone możliwości spotykania się z adwokatami [8]. 02.09.2014 Ilya Novikov złożył w sądzie zażalenie na skierowanie Nadii Savchenko na obserwację i badania psychiatryczne.

Termin rozpatrzenia zażalenia był wyznaczony na 26.09.2014, ale z powodu nieobecności Nadii Savchenko na posiedzeniu sądu został przeniesiony na 13.10.2014. Warto odnotować, że na posiedzeniu Basmannego Sądu 26.09.2014 na zaproszenie Fundacji Otwarty Dialog, miała być obecna deputowana Europarlamentu Rebecca Harms. Jednak z uwagi na udzielenie jej odmowy wjazdu na terytorium Rosji, eurodeputowanej nie udało się wziąć udziału w rozprawie [9].

Kilka dni przed zaplanowaną rozprawą, 22.09.2014, Nadiya Savchenko została wysłana z aresztu śledczego z Voronezha do Moskwy. W trakcie trwającego 2 dni transportu Nadiya nabawiła się zapalenia ucha. Adwokaci nie zostali poinformowani o transporcie, sami musieli jej szukać przez kilka dni, sprawdzając moskiewskie areszty. Udało się ją im odnaleźć w kobiecym areszcie Nr 6.

13.10.2014 miała się odbyć przeniesiona rozprawa w sprawie zażalenia na postanowienie, na którego podstawie Nadiya Savchenko została skierowana na obserwację i badania psychologiczno-psychiatryczne. I właśnie tego dnia śledczy oznajmili, że Nadiya Savchenko została już przewieziona do Państwowego Centrum Psychiatrii Społecznej i Sądowej im. Serbskiego w celu przeprowadzenia wyznaczonych badań. *„Zażalenia Savchenko i jej obrońcy złożone do Sądu Basmannego w Moskwie, na postanowienie w sprawie umieszczenia jej na obserwacji w celu przeprowadzenia badań psychologiczno-psychiatrycznych, zgodnie z przepisami kodeksu postępowania karnego FR nie wstrzymują wykonania wskazanego postanowienia śledczego”* [10], – poinformowano w oświadczeniu Komitetu Śledczego.

Biorąc pod uwagę rozwój wydarzeń jest oczywiste, że rosyjski sąd działający ręką w rękę z organami śledczymi, nie miał zamiaru przychylić się do wniosku adwokatów w sprawie uchylecia postanowienia o skierowaniu Nadii Savchenko na obserwację i badania psychologiczno-psychiatryczne. Jak się okazało, Ukrainka została przewieziona do Instytutu im. Serbskiego 10.10.2014. *„Te wybiegi mają za zadanie utrudnienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Organy*

śledcze świadomie zaostrzają sytuację wokół Savchenko, demonstrując w ten sposób lekceważący stosunek wobec suwerennych i międzynarodowych norm” [11], – skomentował umieszczenie Nadii Savchenko w Instytucie im. Serbskiego adwokat Nikolay Polozov.

13.10.2014 późno wieczorem odbyło się, pomimo nieobecności Nadii Savchenko., zamknięte posiedzenie sądu. Na sali znajdowały się osoby, które przyjechały, by udzielić wsparcia Nadii Savchenko: społeczni działacze z Ukrainy, niektórzy deputowani Rady Najwyższej Ukrainy oraz jej matka Mariya Savchenko. Swoją kolejną misję obserwacyjną w sprawie Nadii Savchenko (już 6. od chwili porwania Ukrainki) zorganizowała Fundacja Otwarty Dialog. W misji brali udział współpracownik Fundacji Anastasiia Chornohorskaya, a także przedstawiciel społecznej organizacji „Obshchestvennoye Nablyudeniye” „OZON” [12]. Adwokatom udało się doprowadzić do przeniesienia terminu rozprawy na 11.11.2014 w związku z nieobecnością na rozprawie oskarżonej. Do tego czasu powinien upłynąć termin pobytu Nadii Savchenko w Instytucie im. Serbskiego. Zresztą nie jest wykluczone, że pobyt na obserwacji psychiatrycznej może zostać przedłużony jeszcze o dwa miesiące.

Według informacji adwokatów, warunki w jakich przebywa Nadiya Savchenko w Instytucie im. Serbskiego są bardzo surowe. Z adwokatami może się widywać tylko raz w tygodniu, do tego spotkania odbywają się pod ścisłą kontrolą personelu. W czasie spotkań z adwokatami rozmowy są prowadzone przez grubą szklaną szybę za pośrednictwem telefonu. Rozmawiać wolno tylko po rosyjsku (wcześniej Nadiya bez przeszkód porozumiewała się z adwokatami po ukraińsku). Zabronione jest także przekazywanie jakichkolwiek materiałów informacyjnych. W celi Nadii Savchenko przez całą dobę włączone jest światło, a drzwi do celi są zostawiane na noc otwarte, żeby strażnik mógł ją kontrolować. Taki stosunek wobec ukraińskiej pilotki wojskowej można traktować jako elementy psychologicznego nacisku.

Warto zaznaczyć, że w czasie pobytu Nadii Savchenko w Instytucie im. Serbskiego upływa termin jej tymczasowego aresztowania (30.10.2014). Pobyt na obserwacji i badaniach psychiatrycznych mogą zostać wykorzystane w charakterze argumentu dla dalszego przetrzymywania Nadii Savchenko. W tym kontekście ważne jest zwrócenie uwagi na niedawną obietnicę Władimira Putina, dotyczącą udzielenia pomocy w uwolnieniu Nadii Savchenko, którą złożył Petro Poroshence podczas spotkania w Mediolanie 17.10.2014. *„Wczoraj dość stanowczo postawiłem kwestię Nadii Savchenko. Władimir Putin obiecał jeszcze raz zbadać tę sprawę i poinformować mnie w trakcie rozmowy, dlatego że tam, według niego, pojawiły się nowe okoliczności, które on powinien wziąć pod uwagę”*, – oznajmił dziennikarzom Petro Poroshenko. Jest dość prawdopodobne, że tymi „nowymi okolicznościami” jest opinia psychiatryczna dotycząca Savchenko. **W takim przypadku nie jest wykluczone, że wnioski zawarte w opinii mogą zostać wykorzystane jako pretekst do jej zwolnienia wobec niewłaściwości sądu [13].**

5. W sprawie Nadii Savchenko Rosja łamie normy prawa międzynarodowego

Wywiezienie pod przymusem obywatelki Ukrainy Nadii Savchenko do Rosji jest traktowane jako porwanie, i zgodnie z zasadami międzynarodowego prawa (projekt „Kodeksu przestępstw przeciwko ludzkości” 1996 roku, „Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego.” 1998 roku oraz Międzynarodowa Konwencja w sprawie ochrony wszystkich osób przed wymuszonym zaginięciem” 2006 roku) jest przestępstwem przeciwko ludzkości.

Uwzględniając fakt, że Nadiya Savchenko brała udział w działaniach wojskowych w konflikcie zbrojnym i została wzięta do niewoli, można uznać ją za jeńca wojennego i zastosować wobec niej przepisy międzynarodowego prawa humanitarne (IV Konwencja Haska 1907 roku, III Konwencja Genewska 1929 roku). Zgodnie z normami międzynarodowego prawa humanitarne, uczestnicy

działań bojowych (kombatanci) nie mogą być obiektem ścigania karnego (za wyjątkiem przypadków popełnienia przez nich przestępstw o charakterze międzynarodowym). Wobec tego ściganie karne Nadii Savchenko pozostaje w sprzeczności z międzynarodowym prawem. Ściganie karne porwanej Ukrainki jest motywowane politycznie, a procesy sądowe nie są bezstronne, co z kolei narusza wymogi Konwencji „O obronie praw człowieka i jego podstawowych swobód”.

Ciekawe, że pomimo braku ważkich dowodów winy, organy ścigania Federacji Rosyjskiej nadal dążą do ukarania Nadii Savchenko. Za wątpliwe należy uznać prawo organów śledczych FR do zajmowania się wyjaśnianiem przypadku śmierci obywateli Rosji, do którego doszło na terytorium innego państwa, szczególnie wobec braku jakiegokolwiek współpracy z tym państwem w zakresie prowadzonego śledztwa.

Poza tym nie jest znany żaden przypadek wszczęcia przez rosyjskie organy śledcze sprawy karnej przeciwko obywatelom Rosji biorącym udział w działaniach bojowych na wschodzie Ukrainy, chociaż istnieją do tego wszelkie podstawy prawne (art. 359 kk FR „Najemnictwo”). Fakt udziału Rosjan w działaniach bojowych przyznał minister spraw zagranicznych Rosji Sergey Lavrov [\[14\]](#).

6. Międzynarodowa opinia społeczna uważa Nadię Savchenko za jeńca wojennego i domaga się jej natychmiastowego uwolnienia

16.09.2014 Urząd Wysokiego Komisarza ONZ do spraw praw człowieka opublikował raport na temat sytuacji praw człowieka na Ukrainie. W raporcie między innymi znalazła się informacja o ściganiu karnym Nadii Savchenko przez rosyjskie organy ścigania [\[15\]](#).

18.09.2014 Parlament Europejski przyjął rezolucję dotyczącą sytuacji na Ukrainie, w której wezwał kompetentne organy Federacji Rosyjskiej do uwolnienia Nadii Savchenko oraz innych uprowadzonych Ukraińców (Olega Sentsova, Alekseja Chirniya, Gennadiya Afanaseva i Aleksandra Kolchenko) [\[16\]](#).

07.10.2014 asystentka sekretarza stanu USA Victoria Nuland na spotkaniu ze studentami w Kijowie poinformowała, że jednym z warunków cofnięcia sankcji nałożonych na Rosję przez Stany Zjednoczone jest zwolnienie Nadii Savchenko. „Wszyscy zakładnicy powinni wrócić, w tym też Nadiya Savchenko” [\[17\]](#), – oświadczyła Victoria Nuland.

O konieczności natychmiastowego uwolnienia obywateli Ukrainy Nadii Savchenko i Olega Sentsova oznajmił na posiedzeniu Stałej Rady OBWE w Wiedniu 09.10.2014 szef misji USA Daniel Baer. Przedstawiciel USA podkreślił, że przymusowe leczenie stosowane wobec Savchenko, przypomina autorytarną sowiecką praktykę w walce z dysydentami [\[18\]](#).

13.10.2014 w centrum prasowym międzynarodowej organizacji praw człowieka Amnesty International oświadczone, że Nadiya Savchenko nie może być traktowana jako „więzień sumienia”, ponieważ taki status jest przyznawany tylko takim ludziom, którzy trafiają do więzienia wyłącznie z powodu wyrażania swoich poglądów politycznych, religijnych lub naukowych [\[19\]](#). Oczywiście przedstawiciele Amnesty International niewystarczająco szczegółowo zapoznali się ze sprawą Nadii Savchenko. Wkrótce po tym, jak ukraińska pilotka została wzięta do niewoli przez prorosyjskich terrorystów, została przesłuchana przy udziale rosyjskich dziennikarzy. Video z tego przesłuchania [\[20\]](#) zostało opublikowane w Internecie, po czym Nadiya Savchenko stała się jednym z symboli ukraińskiego oporu wobec rosyjskiej agresji wojskowej na wschodzie Ukrainy. Właśnie po tym Nadiya Savchenko została wywieziona do Rosji, gdzie najpierw spreparowano, a później wszczęto przeciwko niej sprawę karną.

Warto również zaznaczyć, że Amnesty International stwierdziło, iż zwolnienie Nadii Savchenko w całości zależy od decyzji rosyjskich władz, co można traktować jako uznanie jej za więźnia politycznego.

14.10.2014 w czasie spotkania z ministrem spraw zagranicznych Rosji Sergeyem Lavrovem sekretarz stanu USA John Kerry po raz kolejny przypomniał stanowisko USA w sprawie Nadii Savchenko. *„Rozmawialiśmy na temat Ukrainy i konieczności pełnej realizacji wszystkich 12 punktów mińskiego porozumienia z 5 września. (...) Straty wokół donieckiego lotniska i innych części Wschodniej Ukrainy powinny zostać przerwane. Obce wojska powinny zostać wyprowadzone. Wszyscy zakładnicy powinni zostać uwolnieni, w tym pilotka Nadiya Savchenko”* [21], – podsumował wyniki spotkania John Kerry.

14.10.2014 rosyjska organizacja obrońców praw człowieka „Memoriał” będąca wspólnotą dziesiątek podobnych organizacji z Rosji, Białorusi, Niemiec, Włoch, Francji, Kazachstanu, Litwy i Ukrainy, opublikowała komunikat, w którym Nadiya Savchenko została uznana za więźnia politycznego. *„Naszym zdaniem, ściganie karne Savchenko, to część politycznej i informacyjnej kampanii, którą rozpoczęły rosyjskie władze przeciwko Ukrainie po zmianie władzy w Kijowie w lutym 2014 roku. Przy czym FR zarówno w sposób niejawnym, jak i publicznie za pomocą różnych środków wspiera uzbrojonych separatystów, opowiadających się za oderwaniem obwodów donieckiego i ługańskiego od Ukrainy, i tym samym jest zaangażowaną stroną konfliktu. To daje podstawę do rozpatrywania ścigania karnego przedstawicieli ukraińskiego państwa jako motywowanego politycznie* [22]”, – stwierdza się w komunikacie stowarzyszenia „Memoriał”. Zdaniem obrońców praw człowieka, same teksty postanowień w sprawie karnej Nadii Savchenko wskazują na polityczne zaangażowanie sądu, gdyż w dokumentach wspomina się „terytorium Donieckiej i Ługańskiej Republiki Ludowej”, oficjalnie nieuznanych przez żadne państwo, w tym przez Rosję.

Warto zaznaczyć, że ostre wypowiedzi organizacji praw człowieka odnośnie Nadii Savchenko i roli Rosji w konflikcie wojennym na wschodzie Ukrainy mogą doprowadzić do jej zlikwidowania. Obecnie do Sądu Najwyższego Rosji trafił wniosek Ministerstwa Sprawiedliwości o likwidację stowarzyszenia „Memoriał”. Obrońcy praw człowieka uważają, że proces likwidacji organizacji jest związany z uznaniem Ukrainki Nadii Savchenko za więźnia politycznego [23].

17.10.2014 deputowany Parlamentu Europejskiego Pyatras Aushtryavichyus napisał list otwarty do prezydenta Rosji Vladimira Putina, w którym zaapelował do niego, by uwolnił nielegalnie wywiezioną do Rosji porucznik lotnictwa Nadiję Savchenko. Pod listem podpisało się 60 deputowanych Parlamentu Europejskiego z różnych krajów Europy.

7. Wnioski

Fundacja Otwarty Dialog wyraża protest w związku z preparowaniem sprawy przeciwko ukraińskiej pilotce wojskowej Nadii Savchenko, poważnymi uchybieniami w trakcie procesu sądowego, a także bezpodstawnym i bezprawnym skierowaniem jej na obserwację oraz badania psychologiczno-psychiatryczne.

Rosyjskie organy śledcze w oczywisty sposób manipulują normami prawnymi, by nie dopuścić do dołączenia do akt sprawy zeznań naocznych świadków, które udało się uzyskać adwokatom, a świadczących o niewinności Nadii Savchenko. Tym samym organy ścigania naruszają rosyjskie ustawodawstwo (art. 86 kpk FR), które zezwala adwokatom na zbieranie dowodów.

Również Komitet Śledczy FR odmówił wszczęcia sprawy karnej z powodu uprowadzenia Nadii Savchenko. Rosyjscy śledczy nadal podtrzymują nieprawdziwą wersję, że Nadiya przybyła do Rosji

sama w charakterze uciekiniarki, po czym została przypadkowo ujawniona i zatrzymana przez organy ścigania.

Skierowanie Ukrainki na obserwację i badania psychologiczno-psychiatryczne stanowią próbę podjętą przez organy śledcze oraz sąd, uniknięcia odpowiedzialności w sprawie, w której brak jest jakichkolwiek dowodów winy Nadii Savchenko, ale istnieje polityczne zamówienie na stosowanie wobec niej represji.

Wspólnota międzynarodowa dała wyraźnie Rosji do zrozumienia, że uważa Nadię za jeńca wojennego i zgodnie z mińskimi uzgodnieniami domaga się od przywódców Rosji jej uwolnienia.

Jedna z cieszących się największym autorytetem organizacji praw człowieka w Rosji stowarzyszenie „Memoriał” uznało Nadię Savchenko za więźnia politycznego, a sprawę karną przeciwko niej – za część kampanii informacyjnej rosyjskich władz przeciwko Ukrainie.

Fundacja Otwarty Dialog wzywa rosyjskie władze do zaprzestania politycznie motywowanego ścigania karnego Nadii Savchenko, odwołanie wyznaczonej obserwacji i badań psychologiczno-psychiatrycznych i niezwłoczne uwolnienie ukraińskiej pilotki wojskowej z aresztu.

Wykaz wykorzystanych źródeł:

1. Echo Moskwy / Pytania i odpowiedzi w sprawie Nadii Savchenko . - http://echo.msk.ru/blog/ilya_s_novikov/1401544-echo/
2. Open Dialog Foundation / Report: The Case of Nadiya Savchenko - <http://en.odfoundation.eu/a/4419,report-the-case-of-nadiya-savchenko>
3. Kanał TV “112” / Organy śledcze nie dołączyły do sprawy Savchenko adwokackiego przesłuchania ponieważ odbyło się na terytorium FR, - powiedział Feygin. - <http://112.ua/obshchestvo/sledstvie-ne-priobshchilo-k-delu-savchenko-advokatskiy-opros-iz-za-ego-provedeniya-ne-na-territorii-rf-feygin-128598.html>
4. Kanał TV “112” / Sąd dołączył do sprawy Savchenko protokół przesłuchania naocznego świadka Sinyagovskiego, - powiedział adwokat. - <http://112.ua/obshchestvo/sud-po-delu-savchenko-priobschil-protokol-oprosa-ochevidca-sinyagovskogo-advokat-107092.html>
5. Ukrinform / Prokuratura Generalna Rosji odmówiła współpracy w sprawie Savchenko. - http://www.ukrinform.ua/rus/news/genprokuratura_rossii_otkazalas_sotrudnichat_po_delu_savchenko_1654521
6. Facebook / Profil Nikolaya Polozova. - <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=714025888662810&set=a.135081823223889.25934.100001662173833&type=1&theater>
7. Hromadske.tv / Savchenko: obserwacja psychiatryczna, której zostałam poddana jest bezprawna (oświadczenie). - <http://www.hromadske.tv/society/savchenko-psikhologichna-ekspertiza-yaku-provodyat/>
8. Facebook / Profil Ilyi Novikova. - <https://www.facebook.com/Ilya.S.Novikov/posts/10201918349360158>
9. Echo Moskwy / Deputowana Europarlamentu Rebecca Harms chciała być obecna na posiedzeniu Basmannego Sądu w Moskwie, który dziś rozpatrzy zażalenie adwokatów ukraińskiej pilotki Nadii Savchenko. - <http://echo.msk.ru/news/1407012-echo.html>

10. Komitet Śledczy Federacji Rosyjskiej (oficjalna witryna) / Obywatelka Ukrainy Nadiya Savchenko oskarżana o udzielenie pomocy w zabójstwie rosyjskich dziennikarzy trafiła na obserwację psychologiczno-psychiatryczną. - <http://www.sledcom.ru/actual/418632/>
11. Twitter / Profil Nikolaya Polozova. - https://twitter.com/Moscow_advokat/status/521571563326685184
12. Facebook / Profil Fundacji Otwarty Dialog. - <https://www.facebook.com/ODFUKR/posts/1483692211887887>
13. RBK Ukraina / Putin obiecał pomoc w uwolnieniu Savchenko, - powiedział Poroshenko. - <http://conflict.rbc.ua/rus/putin-obeshchal-posodeystvovat-v-osvobozhdenii-savchenko--18102014215500>
14. Bloomberg / What is Russia's Endgame in Ukraine. - <http://www.bloomberg.com/video/ukraine-crisis-what-is-russia-s-endgame-KVgG8EvcSX~G53925QNYBA.html>
15. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights / Report on the human rights situation in Ukraine 16 September 2014. - http://www.un.org.ua/images/stories/OHCHR_sixth_report_on_Ukraine.pdf
16. European Parliament / European Parliament resolution of 18 September 2014 on the situation in Ukraine and the state of play of EU-Russia relations. - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2014-0025+0+DOC+XML+V0//EN>
17. Kanał TV "Dozhd" / Jako jeden z warunków cofnięcia sankcji USA wymieniły uwolnienie Savchenko. - http://m.tvrain.ru/articles/ssha_nazvali_odnim_iz_uslovij_snjatija_sanktsij_osvobozhdenie_savchenko-376321/
18. Ukrinform / USA naciskają na Rosję żądając niezwłocznego uwolnienia Savchenko i Sentsova.- http://www.ukrinform.ua/ukr/news/csha_tisnut_na_rossiyu_z_vimogoyu_negayno_zvilniti_savchenko_i_sentsova_1979888
19. Pohlyad / Savchenko nie podpada pod status więźnia sumienia. Ona to całkiem inna historia...", - stwierdziła Amnesty International . - <http://www.pohlyad.com/news/n/63896>
20. Youtube / Wideo z przesłuchania Nadii Savchenko. - http://www.youtube.com/watch?v=2SnTu9RW_Uw#t=216
21. RBK Ukraina / USA wzywają Rosję do uwolnienia ukraińskiej pilotki Savchenko. - <http://conflict.rbc.ua/rus/ssha-prizyvayut-rossiyu-osvobodit-ukrainskuyu-letchitsu-savchenko-15102014090900>
22. Stowarzyszenie „Memoriał” / Memoriał uważa Nadiję Savchenko za więźnia politycznego. - <http://www.memo.ru/d/212808.html>
23. Breitbart / Kremlin seeks to silence prominent human rights group by having them «liquidated». - <http://www.breitbart.com/Breitbart-London/2014/10/13/Kremlin-seeks-to-silence-prominent-human-rights-group>

Fundacja Otwarty Dialog powstała w Polsce w 2009 roku z inicjatywy Lyudmyly Kozlovskiej, pełniącej obecnie funkcję Prezesa Zarządu Fundacji. Do celów statutowych Fundacji należą obrona praw człowieka, demokracji i praworządności na obszarze postsowieckim, ze szczególnym uwzględnieniem największych krajów WNP: Rosji, Kazachstanu i Ukrainy.

Fundacja realizuje swoje cele poprzez organizację misji obserwacyjnych, w tym obserwacji wyborów i monitorowanie stanu przestrzegania praw człowieka w krajach WNP. Na ich podstawie powstają raporty i sprawozdania dystrybuowane następnie wśród instytucji UE, OBWE i innych organizacji międzynarodowych, resortów spraw zagranicznych i parlamentów krajów UE, ośrodków analitycznych i mediów.

Obok działalności obserwacyjnej i analitycznej, Fundacja prowadzi aktywne działania we współpracy z parlamentarzystami zaangażowanymi w sprawy zagraniczne, prawa człowieka i relacje z krajami WNP w celu wsparcia procesów demokratyzacji i liberalizacji polityki wewnętrznej na obszarze postsowieckim. Do istotnych obszarów działalności Fundacji należą także programy wsparcia więźniów i uchodźców politycznych

00-580 Warsaw

11a Szucha Avenue, office 21

E-mail: odfoundation@odfoundation.eu

www.odfoundation.eu

+48 22 307 11 22

Raport opublikowany 24.10.2014

Printed by: OPEN DIALOG FOUNDATION

Zdjęcie na okładce: <http://www.kommersant.ru/>

W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji prosimy o kontakt:

Andriy Osavolyuk – andriy.osavoliyk@odfoundation.eu

Lyudmyla Kozlovska - lyudmylakozevska@odfoundation.eu

Fundacja Otwarty Dialog